

Список використаних джерел

1. Анохин С.Н. Основы экономической устойчивости промышленных предприятий в рыночной экономике / С.Н. Анохин. – Саратов: СГТУ, 2000. – 44 с.
2. Аранчий В.І. Інтегральні підходи до оцінювання економічної стійкості аграрних підприємств / В.І. Аранчий, М.О. Удовіченко // Наук. пр.. Полтав. держ. аграр. акад. – Полтава: ПДАА, 2012. – С. 10-15. – (Спецвип.).
3. Брянцева И.В. Экономическая устойчивость предприятия: сущность, оценка, управление / И.В. Брянцева. – Хабаровск: Хабаров. гос. техн. ун-т, 2007. – 150 с.
4. Злобин Б.К. Концепция экономической устойчивости хозяйственных систем / Б.К. Злобин. – М.: Экономика, 2000. – 450 с.
5. Стратегическое управление организационно-экономической устойчивостью фирмы. Логистикоориентированное проектирование бизнеса / А.Д. Канчавели, А.А. Колобов, И.Н. Омельченко [и др.]; ред. А.А. Колобов, И.Н. Омельченко. – М.: Изд-во МГТУ им. Н.Э. Баумана, 2001. – 600 с.
6. Хорев А.И. Управление организационно-экономической устойчивостью хлебопекарных организаций / А.И. Хорев, А.Н. Полозова, Н.В. Фролова. – Воронеж: Центр. – чернозем. кн. изд-во, 2002. – 200 с.
7. Шатунова Т.А. Показатели оценки экономической устойчивости промышленных предприятий / Т.А. Шатунова // Вісн. Східноукр. нац. ун-ту ім. В. Даля. – 2007. – № 2(108). Ч. 1. – С. 238–264.
8. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку: інформ.-аналіт. зб. ; за ред. П.Т. Саблука [та ін.]. – К., 2002. – 648 с.
9. Лосев А.П. Агрометеорология: учеб. / А.П. Лосев, Л.Л. Журина. – М.: Колос, 2004. – 300 с.
10. Окландер М.А. Маркетингова цінова політика / М.А. Окландер, О.П. Чукурна. – К.: Центр навч. літ-ри, 2012. – 240 с.
11. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств / В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2002. – 624 с.
12. Олійник О.В. Державна підтримка у забезпеченні економічної стійкості сільськогосподарських підприємств / О.В. Олійник, Т.В. Калашнікова, О.В. Клепчава // Економіка АПК. – 2014. – № 2. – С. 51.
13. Вища математика / К.Г. Валєєв, І.А. Джалладова, О.І. Лютий [та ін.]. – К.: КНЕУ, 2002. – 606 с.
14. Altman E.I. Financial Ratios, Discriminant Analysis, and the Prediction of Corporate Bankruptcy / E.I. Altman // Journal of Finance. – September 1968. – P. 589-609.
15. Altman E.I. Zeta Analysis: A New Model to Identify Bankruptcy Risk of Corporation / E.I. Altman, R.G. Haldeman, P. Narayanan // Journal of Banking and Finance. June 1977. – P. 29-54.
16. Beaver W.H. Market Prices, Financial Ratios and the Prediction of Failure / W.H. Beaver // Journal of Accounting Research. 1968. – № 2. – P. 179-192.
17. Competition in agriculture: the United State in the World Market / D. Colyer, P.L. Kennedy, R.P. Krugman et al. – NY.: Food Products Press, 2000. – 323 p.
18. Daly H.E. For the common Good / Daly H.E., J. Cobb Jr. – Boston: Beacon Press, 1994. – 534 p.

Стаття надійшла до редакції 16.09.2014 р.

*

УДК 631.15.017.3

*М.М. КРОПИВКО, кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник, докторант
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»*

Мотивація як основний чинник розвитку господарств населення

Постановка проблеми. Протягом тривалого періоду діяльності господарств населення приділялася значна увага як учених економістів, так і органів державної влади й місцевого самоврядування. Виникнувши ще у першій половині XVII ст. та пройшовши складну еволюцію, ці господарства нині провадять

свою діяльність у виробничій, а також невиробничій сферах сільського господарства. При цьому діяльність господарств населення суттєво впливає як на забезпечення продовольчої безпеки нашої країни, так і розвиток та збереження українського етносу.

Водночас ще й нині ведуться наукові дискусії щодо визначення форм цих господарств, їх місця та ролі у подальшому розвитку сільського господарства України.

© М.М. Кропивко, 2014

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розробки теоретико-методологічних засад розвитку різних форм господарств населення присвячено чимало наукових досліджень провідних учених-економістів, зокрема В.К. Збарського [25], М.Й. Маліка [21], В.Я. Месель-Веселяка [10], І.В. Прокопи [8], П.Т. Саблука [12], І.В. Свиноуса [9], М.Г. Шульського [7], О.М. Шпичака [9], В.В. Юрчишина [23] та багатьох інших.

Мета статті – визначення й наукове обґрунтування сучасних форм господарств населення в Україні.

Виклад основних результатів дослідження. Незважаючи на поступове скорочення кількості господарств населення, їхня частка у виробництві валової сільськогосподарської продукції залишається значною. Так, господарств населення у валовому виробництві сільськогосподарської продукції протягом останніх десяти років становила понад 50 % (рис. 1). При цьому лише за останні п'ять років даними господарствами вироблено сільськогосподарської продукції на суму понад 542 млрд грн у постійних цінах 2010 року.

Рис. 1. Динаміка виробництва валової сільськогосподарської продукції господарствами населення

Джерело: Дані Держслужби статистики України [1, с. 5].

Проте лише за останні чотирнадцять років Держстатом України чотири рази змінювалися, доповнювалися й уточнювалися основні види господарств населення, що призводить до необ'єктивності у визначенні ролі цих господарств, наслідків їхньої діяльності та перспектив подальшого розвитку даної форми господарювання [2-6].

Немає однастайності у визначенні видів господарств населення й у науковців. Адже, як стверджує М.Г. Шульський, «...жодна з існуючих і відомих форм організації виробництва сільськогосподарської продукції не мала й не має стількох різноманітних назв як господарства населення. І це закономірно, адже протягом тривалого історичного періоду розвитку різні політичні, державні, господарські управлінські структури по-

різному до них ставилися і, отже, неоднаково оцінювали їхню діяльність...» [7, с.10].

Так, І.В. Прокопа та Т.В. Беркута виділяють чотири види господарств населення, а саме: особисті селянські господарства, господарська діяльність на присадибних ділянках, колективне й індивідуальне садівництво, городництво тощо, а також фізичні особи-підприємці, стверджуючи, що господарства населення – це індивідуальна форма господарювання, головною метою функціонування яких є самозабезпечення сільськогосподарською продукцією [8, с.19].

О.М. Шпичак і І.В. Свиноус вважають, що ототожнювати поняття «господарство населення» й «особисте селянське господарство» не слід [9, с. 21]. Вони пропонують під особистим селянським господарством розуміти

«... форму дрібнотоварного виробництва сільськогосподарської продукції для особистого (сімейного) споживання на присадибній та інших земельних ділянках, наданих для цих цілей, у вільний від роботи час»[9, с. 21].

Окрім того, ці науковці зазначають, що працівники апарату Міністерства аграрної політики та продовольства України до господарств населення відносять особисті селянські й фермерські господарства. Проте такий підхід, на думку О.М. Шпичака та І.В. Свиноуса, є невірним. Адже відмінність між особистими селянськими і фермерськими господарствами спостерігається за багатьма параметрами, основними з яких є відмінності за:

- 1) правом власності на землю;
- 2) обсягом землекористування;
- 3) специфікою надання земельної ділянки та її використання;
- 4) місцем розташування земельних ділянок;
- 5) спеціалізацією діяльності;
- 6) рівнем товарності;
- 7) зайнятістю і типом власника;
- 8) величиною одержаного доходу [9, с. 15-19].

Така невизначеність при трактуванні поняття «господарства населення» зумовлена, передусім, змінами методологічних підходів щодо визначення, форм і напрямів розвитку цих господарств та пов'язана не лише з наслідками еволюції розвитку господарств населення, а й еволюцією теоретичних підходів до розуміння сутності сільського господарства та його місця у розвитку як економіки, так і суспільства нашої країни.

Проведені дослідження дають змогу стверджувати, що поняття «господарство населення» доцільно трактувати як суб'єкт господарювання у сільській місцевості, діяльність якого заснована на засадах спільної сумісної власності з використанням праці членів родини першого й другого ступенів спорідненості. Адже, згідно зі ст. 55 Господарського кодексу України, суб'єктами господарювання визнаються учасники господарських відносин, які провадять господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми

зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених чинним законодавством [10]. При цьому діяльність господарств населення може провадитися у виробничій та невиробничій сферах сільського господарства з метою одержання економічних і/або соціальних ефектів.

Згідно з даними Державної служби статистики України лише близько 42% земель особистих селянських господарств у 2013 році використовувалися з метою виробництва сільськогосподарської продукції [11, с. 2]. Такі дані підтверджуються й проведеним вибіркоvim дослідженням діяльності господарств населення Київської, Одеської та Тернопільської областей, згідно з якими, близько половини цих господарств використовують землі з метою вирощування сільськогосподарських культур, а решту площі – для активного відпочинку чи будівництва і є своєрідним страховим капіталом, який, у разі потреби, може бути використаний для забезпечення життєвих потреб. Тому діяльність господарств населення необхідно розглядати, передусім, виходячи з потреб членів цих господарств. Відповідно й методологічні підходи щодо розуміння сутності та економічної природи господарств населення необхідно розглядати через призму забезпечення потреб їхніх членів.

А.Х. Маслоу доводить, що людські потреби організовані ієрархічно і лише після належного й регулярного забезпечення потреб нижчого рівня (первинні) виникають інші потреби (вторинні) [13]. Згідно з теорією людської мотивації будь-якої людини найпершою необхідністю є забезпечення фізіологічних потреб, які забезпечують її виживання і становлять потреби першого рівня (їжа, вода, одяг, житло тощо). Після забезпечення цих потреб перед людиною виникають потреби другого рівня, а саме потреби у її безпеці. Відповідно до теорії мотивації людини потребами другого рівня є, насамперед, потреби в особистій безпеці, стабільності, залежності, захищеності; свободі від страху, тривоги та хаосу; порядку, законі тощо.

Забезпечивши потреби першого і другого рівнів, які в ієрархії потреб належать до потреб нижчого (первинного) рівня, у людини

виникають вторинні потреби. До цієї групи потреб належать потреби у приналежності, визнанні та повазі, а також потреби у самовираженні.

Згідно з дослідженнями, проведеними А.Х. Маслоу, потреби людини у приналежності характеризуються бажанням мати дружні стосунки з іншими членами суспільства й належати до соціальної групи, яка б поділяла його погляди та уподобання [13].

Забезпечення потреб у визнанні й повазі є наступним ступенем розвитку потреб людини. Так, після адаптації та зайняття власної ніші у суспільстві, людина потребує визнання позитивної оцінки своєї діяльності цим суспільством, що виражається в одержанні людиною певного соціального статусу і повазі й визнанні оточенням. При цьому потреба у визнанні характеризується відчуттями власної могутності, впевненості, незале-

жності та свободи, а потреба у повазі – у надбанні суспільного статусу, уваги, визнання й слави.

Як правило, після досягнення усіх попередніх потреб у людини виникає відчуття неповноцінності та незадоволеності від того, що вона займається не зовсім тим, до чого схильна. Намагання подолати ці відчуття призводить до виникнення необхідності у забезпеченні останньої потреби – потреби у самовираженні. При цьому в будь-якої людини забезпечення такої потреби виражається по-різному і залежить лише від особистих її якостей.

Шляхи розвитку й форми господарств населення тісно пов'язані з потребами їхніх членів. Відповідно до проведених досліджень залежно від місії існування господарств населення нами виділено п'ять груп цих господарств (рис. 2).

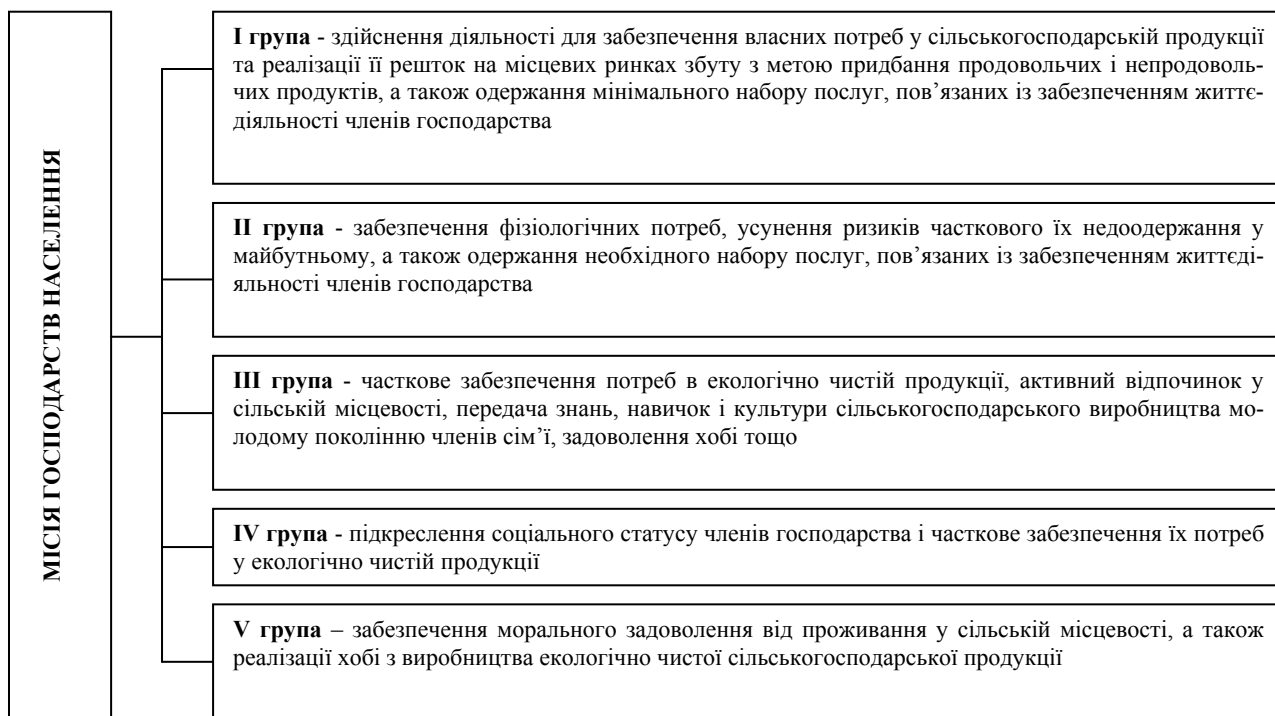

Рис. 2. Ієрархія господарств населення залежно від місії їх існування

Джерело: Розроблено автором.

Так, у першу групу входять господарства населення, діяльність яких є життєвою необхідністю для членів цих господарств, адже придбання сільськогосподарської продукції чи одержання послуг з інших джерел суттєво ускладнене за рахунок різних вагомих причин, передусім, недостатності фі-

нансів для забезпечення фізіологічних чи інших потреб членів селянської сім'ї.

До першої групи господарств населення належать, передусім, особисті селянські господарства, які займаються товарним сільськогосподарським виробництвом, і в результаті одержання ефекту від цієї діяльності мають змогу забезпечити більшу частину

фізіологічних потреб членів цих господарств. Відповідно до законодавства України особисте селянське господарство – це господарська діяльність, яка проводиться без створення юридичної особи фізичною особою індивідуально або особами, які перебувають у сімейних чи родинних відносинах та спільно проживають, з метою задоволення особистих потреб шляхом виробництва, переробки і споживання сільськогосподарської продукції, реалізації її надлишків та надання послуг з використанням майна особистого селянського господарства, у тому числі й у сфері сільського зеленого туризму [14].

При цьому обмеженість фінансових ресурсів членів особистих селянських господарств призводить до збільшення екстенсивності ведення господарської діяльності та запровадження диверсифікації виробництва у напрямі продукування як рослинницької, так і тваринницької продукції.

До другої групи господарств населення належать господарства, діяльність яких направлена на забезпечення потреби у безпеці й захищеності їхніх членів. При цьому основними шляхами усунення ризиків недоодержання необхідних фінансових або матеріальних ресурсів можуть бути як диверсифікація виробництва, так і розширення обсягів чи напрямів діяльності. До цієї групи належать особисті селянські господарства та індивідуальні селянські господарства, члени яких використовують земельні ділянки для городництва, садівництва, сінокошіння й випасання худоби [15], фізичні особи-підприємці, які ведуть свою діяльність у галузі сільського господарства [16], сімейні ферми, сімейні фермерські господарства, а також ті господарства, що надають послуги із сільського, зеленого та агротуризму господарства.

При цьому сімейні ферми і сімейні фермерські господарства є новітніми формами господарств населення, діяльність яких поки що не врегульована законодавством. Виділення таких форм зумовлено, передусім, результатами реформування сільського господарства України й необхідністю запровадження європейських стандартів щодо виробництва сільськогосподарської продукції.

Проведені дослідження уможливлюють стверджувати, що сімейні ферми доцільно трактувати як форму підприємницької діяльності у сільському господарстві, яка заснована на сімейній організації праці та спрямована на задоволення потреб селянської сім'ї, а також держання доходів від реалізації виробленої сільськогосподарської продукції, а сімейні фермерські господарства – як частину фермерських господарств, які у своїй діяльності використовують працю членів родини першого і другого ступеня спорідненості. Крім того, виникнення попиту міських жителів у послугах, пов'язаних з культурним та активним відпочинком у сільській місцевості, зумовило диверсифікацію діяльності господарств населення у напрямі надання послуг із сільського, зеленого й агротуризму. Згідно з дослідженнями, до таких господарств належить частина фізичних осіб-підприємців, особистих селянських і сімейних фермерських господарств, діяльність яких провадиться не лише у виробничій, а й у невиробничій сфері сільського господарства, зокрема у туристичній галузі [17]. При цьому основний дохід членів господарств населення першої та другої груп одержують за рахунок їхньої безпосередньої участі у діяльності господарства.

Третю групу господарств населення становлять ті, в яких сільськогосподарська діяльність не несе життєво необхідної ролі, а служать переважно для досягнення інших ефектів, передусім соціальних. До цієї групи належить переважна більшість садівничих і городницьких (дачних) господарств.

Ведення господарської діяльності у господарствах третьої групи відбувається на відносно вищій технологічно насиченій основі порівняно з господарствами першої та другої груп, що зумовлено отриманням основного доходу з інших джерел.

Четверту й п'яту групи господарств населення становлять господарства, члени яких основною діяльністю займаються в інших галузях економіки. При цьому забезпечення потреби у власній сільськогосподарській продукції або одержання доходу від її реалізації практично не впливає на обсяги доходу членів цих господарств. Головною відмінністю у діяльності господарств четвертої та

п'ятої груп є чинники, що привели до їх утворення й функціонування, а також розміри земельних угідь і присадибних ділянок.

До четвертої групи належить переважна більшість господарств населення, діяльність яких направлена на забезпечення соціально спрямованих потреб сім'ї, які територіально розташовані у котеджних містечках. Виробництво сільськогосподарської продукції у таких господарствах не є домінуючим фактором, має обмежені обсяги та суттєво не впливає на забезпечення членів господарств цієї групи сільськогосподарською продукцією.

Господарства населення п'ятої групи мають незначні за площею присадибні земельні ділянки, наявність яких зумовлена потребою у задоволенні побутових потреб, а члени таких господарств проживають в індивідуальних (садибних) будинках [18]. Нині тривають процеси, пов'язані з виникненням новітньої форми господарств населення – родових маєтків (садиби). Ці процеси зумо-

влені наслідками урбанізації, збільшенням морального виснаження міських жителів, а також запровадженням європейських стандартів щодо життєдіяльності людини [19]. Згідно з проектом Закону України «Про родові маєтки і родові поселення в Україні» родовим маєтком (садибою) можна вважати неподільну земельну ділянку з житлово-господарськими приміщеннями, виділену державою громадянам України у постійне користування на безоплатній основі [20].

Земельні ділянки господарств населення, що належать до п'ятої групи, використовуються переважно для задоволення від вирощування сільськогосподарських культур, а також як хобі їхніх членів.

Проведені дослідження дають змогу зробити висновок, що господарства населення ведуть свою діяльність не лише у виробничій, а й у невиробничій сфері сільського господарства (рис. 3).

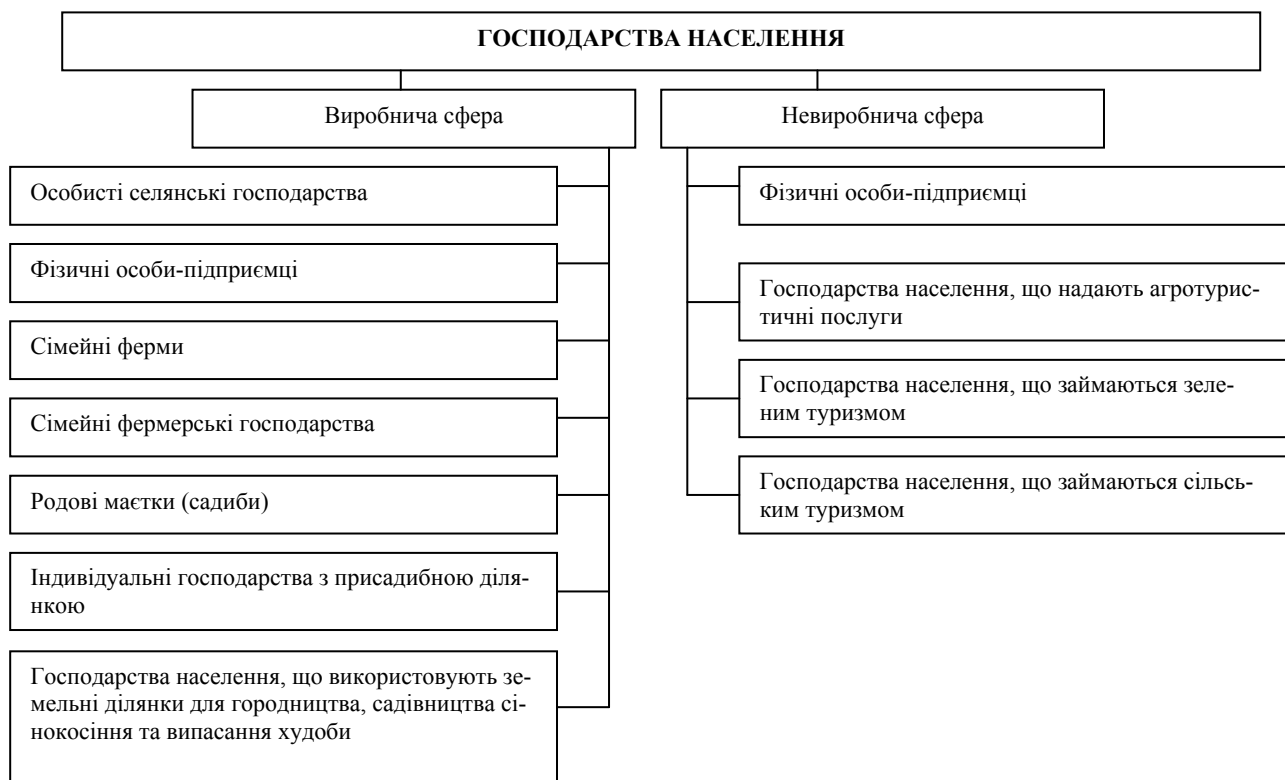

Рис. 3. Класифікація форм господарств населення України

Джерело: Розроблено автором.

Так, безпосереднім виробництвом сільськогосподарської продукції можуть займатися десять видів господарств населення: особисті селянські господарства, фізичні особи-підприємці, сімейні ферми, сімейні фермер-

ські господарства, родові садиби, індивідуальні господарства з присадибними ділянками, господарства населення, що використовують земельні ділянки для ведення город-

ництва, садівництва, сінокосіння та випасання худоби.

До господарств населення, що провадять діяльність у невиробничій сфері сільського господарства, можна віднести частину фізичних осіб-підприємців, які мають земельні ділянки, родові садиби, і господарства населення, які надають послуги із зеленого чи сільського туризму, а також сімейні фермерські господарства, які надають агротуристичні послуги.

При цьому, приймаючи рішення щодо реалізації будь-якого інвестиційного задуму або господарського рішення, члени господарств населення першої та другої груп оцінюють їх, передусім, із погляду життєвої необхідності й можливості запровадження за рахунок власних можливостей, а вже потім – оцінюючи можливість реалізації надлишків виробництва. Члени ж господарств населення інших трьох груп оцінюють ефект від реалізації будь-яких проектів із погляду задоволення власних потреб або значущих для реалізації хобі завдань, свідомо реалізуючи неприбуткові проекти, які мають інші ефекти, передусім соціальні.

Висновки. Проведені дослідження уможливають стверджувати, що розвиток господарств населення пов'язаний, перш за все, з еволюцією потреб їхніх членів. Відповідно

до таких методологічних підходів господарства населення поділяють на п'ять груп.

До першої групи відносяться особисті селянські господарства, які займаються товарним виробництвом сільськогосподарської продукції, до другої – особисті селянські господарства й індивідуальні господарства з присадибною ділянкою, члени яких використовують земельні ділянки для городництва, садівництва, сінокосіння та випасання худоби, фізичні особи-підприємці, які ведуть свою діяльність у галузі сільського господарства, сімейні ферми, сімейні фермерські господарства, а також господарства населення, що надають послуги із сільського, зеленого та агротуризму, до третьої – переважна більшість садівничих (дачних) господарств, до четвертої – переважна більшість господарств населення, які територіально розміщені у межах котеджних містечок, а до п'ятої групи – родові маєтки (садиби) і господарства населення, земельні ділянки яких використовуються для задоволення від вирощування сільськогосподарських культур, а також як хобі членів цих господарств.

При цьому господарства населення провадять свою діяльність не лише у виробничій, а й у невиробничій сфері сільського господарства.

Список використаних джерел

1. Валова продукція сільського господарства України за 2013 рік. – К.: Державна служба статистики України, 2014. – 26 с.
2. Статистичний щорічник «України за 1999 рік». – К.: Державний комітет статистики України, 2000. – 624 с.
3. Закон України «Про фермерське господарство». – К.: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 45.
4. Статистичний щорічник «України за 2000 рік». – К.: Державний комітет статистики України, 2001. – 600 с.
5. Статистичний щорічник «України за 2003 рік». – К.: Державний комітет статистики України, 2004. – 615 с.
6. Статистичний щорічник «України за 2005 рік». – К.: Державний комітет статистики України, 2006. – 624 с.
7. Шульський М.Г. Особисті господарства населення: стан, можливості і перспективи: моногр. / М.Г. Шульський. – Львів: «Край», 2003. – 280 с.
8. Прокопа І.В. Господарства населення в аграрному виробництві і сільському розвитку / І.В. Прокопа, Т.В. Беркута. – К.: Ін-т економ. та прогнозування НАН України, 2011. – 240 с.
9. Шпичак О.М. Реалізація продукції особистим селянським господарством – витрати, ціни, ефективність: моногр. / О.М. Шпичак, Свиноус І.В. – К.: ННЦ ІАЕ, 2008. – 300 с.
10. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page2>.
11. Експрес – випуск «Особисті селянські господарства в Україні станом на 1 січня 2014 року». – К.: Державна служба статистики України, 2014. – 2 с.
12. Управління комплексним розвитком агропромислового виробництва і сільських територій / [Саблук П. Т., Кропивко М. Ф., Булавка О. Г. та ін.]; за ред. П. Т. Саблука, М. Ф. Кропивки. – К.: ННЦ ІАЕ, 2011. – 452 с.
13. Abraham H. Maslow. Motivation and Personality (2nd ed). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.psylib.ukrweb.net/books/masla01/txt04.htm>.
14. Закон України «Про особисте селянське господарство» від 15.05.2003 № 742-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/742-15>
15. Земельний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14/page2>.

16. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України «Про затвердження Методики визначення прожиткового мінімуму на одну особу та для осіб, які відносяться до основних соціальних і демографічних груп населення» № 109/95/157 від 17.05.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0347-00/conv>.

17. Проект Закону України «Про аграрний туризм та агротуристичну діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ruraltourism.com.ua/index2.php?a=viewmaterial&id=9>.

18. Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України «Про затвердження Порядку прийняття в експлуатацію індивідуальних (садибних) житлових будинків, садових, дачних будинків, господарських (присадибних) будівель і споруд, прибудов до них, громадських будинків I та II категорій складності, які збудовані без дозволу на виконання будівельних робіт, і проведення технічного обстеження їх будівельних конструкцій та інженерних мереж» № 91 від 24.06.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE19568.html.

19. Things the New Census of Agriculture Tells Us About Family Farmers and Our Food System [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.farmaid.org/site/c.qll5lhNVJsE/b.9147949/k.EBAC/Ag_Census.htm.

20. Проект Закону України «Про родові масти і родові поселення в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gr.biz.ua/gr11-13/dejatel/562-proekt-zakon-ukrayini-pro-rodov-mayetki-rodov-poselennya-v-ukrayin.html>.

21. Малік М.Й. Формування та розвиток кооперативних відносин в аграрній сфері економіки України / М.Й. Малік // Економіка АПК. – 2014. – № 7. – С. 76-82.

22. Prognoza gospodarstw domowych według wojewodztw na lata 2008-2035. – GUS, Studia i Analizy Statystyczne, Warszawa 2009 г. 24 s.

23. Юрчишин В.В. Сільські території як системоутворюючі фактори розвитку аграрного сектора економіки / В.В. Юрчишин // Економіка АПК – 2005. – № 3. – (125). – С. 3-10.

24. Waldemar Michna. Aktualizacja prognoz w zakresie struktury i liczby gospodarstw rolnych / Waldemar Michna. – Warszawa, kwiecień 2011 г. – 28 s.

25. Збарський В.К. Тенденції розвитку особистих селянських господарств / В.К. Збарський, П.К. Канінський // АгроІнКом. – 2008. – №5-6. – С. 56-62.

26. Krystyna Siwiak. Sytuacja gospodarstw domowych w 2012 r. w świetle wyników badania budżetów gospodarstw domowych. Materiał na konferencję prasową w dniu 29 maja 2013 г. / Krystyna Siwiak. – Warszawa, Główny Urząd Statystyczny 2013. – 22 s.

Стаття надійшла до редакції 20.08.2014 р.

*

УДК 338.43.01/02.075.8

**К.В. БОНДАРЕВСЬКА, кандидат економічних наук, доцент
Дніпропетровська державна фінансова академія**

Тенденції розвитку аграрного сектору економіки України

Постановка проблеми. Розвиток аграрного сектору економіки є запорукою продовольчої безпеки країни та головною передумовою ефективного функціонування економіки в цілому. Сучасний стан галузі характеризується рядом негативних тенденцій і проблем, які потребують термінового розв'язання. Ситуація загострюється дебалансуючим впливом явищ глобалізації та нестабільністю вітчизняної економіки. Вже досить тривалий час у сфері аграрного виробництва спостерігається деструктивний

вплив саморегульованого ринку, необґрунтованої державної політики, що виражається у низькій (особливо порівняно із зарубіжними країнами) прибутковості й конкурентоспроможності галузі. Крім того, характерними рисами сучасного розвитку АПК є диспаритет цінкових відносин, недосконалість бюджетних, податкових, фінансових, зовнішньоекономічних механізмів, зниження рівня життя сільського населення та відтворення трудового потенціалу.

Розвиток аграрної сфери набуває особливого значення в контексті забезпечення продовольчої безпеки держави, насамперед, у

© К.В. Бондаревська, 2014